

Srbija raspolaže značajnim potencijalima za razvoj zdravstvenog, a u okviru njega, banjskog turizma. Ti potencijali obuhvataju bogatstvo termalnih i termomineralnih voda, klimatske (vazdušne) pogodnosti, peloidne sadržaje i dr. Međutim, neophodan je selektivni pristup u korišćenju ovih potencijala kojim bi se obezbedilo njihovo uključivanje i razvoj kroz odgovarajuće sadržaje u cilju uspešnog izlaska na međunarodno i domaće tržište, posebno turističko.

Dosadašnji razvoj i opremljenost naših banja nije bio na zadovoljavajućem nivou, što podrazumeva kako neophodne promene i poboljšanja u postojećoj ponudi, tako i novi savremeni pristup u izgradnji nove ponude.

Postojeća ponuda u banjama Srbije usmerena je na domaće korisnike usluga. To ne znači da se i na međunarodnom turističkom tržištu ne može uspešno plasirati proizvod naših banja. Takav plasman zahteva prethodno selekcioniranje banja i njihovih sadržaja i odgovarajuću razvojnu podršku onim banjama za koje se oceni da mogu uspešno nastupiti na ino tržištima. Banje Srbije imaju složenu ponudu medicinskih i nemedicinskih sadržaja. Oba dela imaju realne izgleda za dalji razvoj, a efikasnim upravljanjem može se postići njihova optimalna tržišna kombinacija. Srbija ima dve zone sa najvećim brojem banja koje ukupno ostvare 85% ukupnog banjskog prometa. To su: zona sliva Zapadne Morave (Ovčar, Gornja Trepča, Mataruška, Bogutovačka, Vrnjačka, Jošanička, Novopazarska banja i dr) i zona sliva Južne Morave (Niška, Sokobanja, Kuršumlijska, Prolom, Zvonačka, Vranjska, Sijarinska, Lukovska banja i dr). U obe ove zone postoje banje sa izrazito malim turističkim prometom. Van ovih zona ističu se Bukovička banja, Koviljača i Gamzigradska banja sa povoljnim stepenom valorizacije, zbog čega zauzimaju značajno mesto. (IZVOR: Stanković, S. „Banje Srbije“, 2009, Zavod za udžbenike, Beograd).

U banjama Srbije ima ukupno 36.919 ležaja što čini trećnu ukupnog smeštajnog kapaciteta u Srbiji. Odnos osnovnog i komplementarnog smeštaja je 1:4, tačnije 7.956 ležaja je smeštaj u hotelima i sl. objektima, i 28.963 ležaja u komplementarom smeštaju (banjska i klimatska lečilišta, planinski domovi, apartmanska naselja i privatini smeštaj).

U 2013. godini broj dolazaka turista u naša banjska mesta bio je 383.000, i ostvareno je ukupno 2.027.600 noćenja. Ovi podaci ukazuju da je prosečno zadržavanje u našim banjskim mestima 5,3 dana. U periodu glavne sezone ostvari se oko 55% noćenja i 45% dolazaka turista. Ova sezonalnost se opravdava godišnjim odmorima koji su u toku glavne sezone i ovaj faktor se ne može zanemariti.

Turistička tražnja za banjskim proizvodima i uslugama u našoj zemlji se uglavnom vezuje za

domaće goste, dok je broj inostranih na vrlo niskom nivou. Turistička ponuda je vrlo skromna i postoji izraz - "dosadno kao u banji", što nije slučajno. Dosadašnji razvoj banja podrazumevao je sledeće parametre: prisustvo termomineralnih i klimatskih faktora, medicinskih indikacija, smeštajnih kapaciteta, obučenost kadrova i opremljenost objekata, prisustvo wellness-a. Generalno posmatrano skoro sva banjska mesta imaju vrednosti, uz manja odstupanja kao u 2012-oj godini, gde Sokobanja, Gornja Trepča i Zlatibor beleže povećanje u broju dolazaka gostiju. Sa druge strane ovo je godina koja može da se okarakteriše kao izuzetno loša za Prolom Banju. Ovo mesto beleži znatno manji broj dolazak i domaćih i stranih turista sa indeksom oko 60. Banja Koviljača i Sokobanja imaju značajno uvećanje u broju dolazaka stranih turista.

Ako se porede broj noćenja, Sokobanja i Vranjska beleže znato povećanje, dok Prolom i u ovim varijablama beleži znatan pad.

Kao prednost banja u Srbiji može se izdvojiti: netaknuto prirodno okruženje, veoma povoljna klima, dobar geografski položaj, raznovrstna prirodna i antropogena turistička ponuda, gostoprimstvo lokalnog stanovništva, gastronomska ponuda, širok spektar bolesti koje se tretiraju i niska cena terapijskih usluga.

Nedostaci su: nemanje banjske strategije, nedovoljno razvijena infra i turistička suprastruktura (ugostiteljski objekti, galerije, izložbeni, kongresni i zabavni objekti koji su u neposrednoj vezi sa ugostiteljskim objektima i objektima sportsko rekreativnog sadržaja ili sa njima čine jedinstvenu celinu), nizak nivo kvaliteta smeštajnih kapaciteta, nerazvijena vanpansionska ponuda, nedostatak potpunih i selektivnih mera koje bi stalno podsticale dalji razvoj, zastarelost medicinske opreme, nedostatak edukacije za nove programe, nestabilna politička situacija i loša signalizacija do srpskih banja.

Šanse razvoja srpskih banja leže u: članstvu Srbije u EU, ravnomernom regionalnom razvoju, mogućnosti povlačenja sredstava iz fondova EU, privlačenju domaćih i stranih investitora, udruživanju u udruženja i klastere, pojačanom interesovanju na tržištu za banjama, brendiranju banjskog proizvoda, korišćenju braunfield (brownfield) lokacije, učvršćivanju veza sa dijasporom, uspešnim procesima privatizacije banja, uspešnoj transformaciji preduzeća, razvoju i primeni novih tehnologija, edukaciji zaposlenih u banjama na svim nivoima.

Opasnost leži u nerešenosti imovinskih odnosa na objektima u banjama, starom Zakonu o banjama, radnim navikama zaposlenih, smanjenju broja gostiju usled okolnosti koje se dešavaju u zemlji, nerešavanju ekoloških problema, zapuštenosti hotela, nedostatku smeštajnih kapaciteta, razjedinjenoj turističkoj ponudi, prestanku rada poznatih hotela u banjama i neuspešnoj privatizaciji.

Statistika kaže da više od 150 miliona ljudi u svetu uživa u blagodetima zdravstvenog turizma, sa profitom većim od 100 milijardi dolara. Razlog više da se i u Srbiji, koja se, kad je reč o zdravstvenom turizmu, može pohvaliti tradicijom dužom od 160 godina, pažljivo oslušnu potrebe potencijalnih korisnika tih usluga. A njih je sve više.

Jelena Čeperković, direktorka Ugostiteljsko-turističke škole sa domom učenika, Vrnjačka Banja, BUSINESS SUMMIT 2015